

DZIEJE NAJNOWSZE

PL ISSN 0419-8824

INDEKS 355682

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
WYŻSZA SZKOŁA HUMANISTYCZNA
W PUŁTUSKU

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

1-2000

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

WYŻSZA SZKOŁA HUMANISTYCZNA W PUŁTUSKU

DZIEJE NAJNOWSZE

**Rocznik XXXII
2000
1**

WARSZAWA 2000

<http://rcin.org.pl>

Dzieje Najnowsze
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszcza,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

KOMITET REDAKCYJNY

Andrzej Bartnicki, Stanisław Ciesielski, Krzysztof Dunin-Łąsowicz,
Eugeniusz Duraczyński, Edmund Dmitrów, Andrzej Koryn, Dariusz Jarosz,
Marian Leczyk, Stanisława Lewandowska, Wojciech Materski, Krzysztof
Michałek, Halina Parafianowicz, Kazimierz Przybysz, Tomasz Schramm,
Henryk Ślabeek, Włodzimierz Suleja, Rafał Stobiecki, Michał Śliwa,
Roman Wapiński, Wojciech Wrzesiński, Michał Zacharias, Jan Zamojski,
Zygmunt Zieliński, Elżbieta Znamierowska-Rakk, Janusz Żarnowski

REDAKCJA

Czesław Madajczyk (redaktor), Andrzej Koryn, Marian Leczyk,
Stanisława Lewandowska, Krzysztof Michałek, Krzysztof Dunin-Łąsowicz

SEKRETARZE REDAKCJI

Tadeusz Wolsza
Małgorzata Gmurczyk-Wrońska

TŁUMACZ

Aleksandra Rodzińska-Chojnowska

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 831-02-61

ISSN 0419-8824

© IH PAN, Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusku, Wydawnictwo DiG, 2000

Wydawnictwo DiG

Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa
tel./fax 828-00-96 (7 linii)
e-mail biuro@dig.com.pl; <http://www.dig.com.pl>

Nakład 750 egz.
Druk Biutex Sp. z o.o., Warszawa

Ten numer naszego kwartalnika poświęcamy dziejom Azji w XX wieku, kontynentu, którego przyszłość i rola intryguje badaczy różnych specjalności. Chcę podziękować tym wszystkim, którzy zgromadzili wokół „Dziejów Najnowszych” grupę znawców historii Azji Wschodniej, Azji Południowej i świata arabskiego, szczególnie dziękuję za współpracę profesorowi Krzysztofowi Gawlikowskiemu.

Redaktor

Spis treści

<i>Dyskusja: Azja w XX wieku</i> , Krzysztof Byrski, Janusz Danecki, Krzysztof Gawlikowski, Czesław Madajczyk	5
---	---

ARTYKUŁY

Jerzy Skrabania, <i>Kościół filipiński na przełomie XIX i XX w. w obliczu dążeń narodowościowych duchowieństwa</i>	31
Zbigniew Kwiecień, <i>Głos Filipin w Waszyngtonie: miesięcznik „The Filipino People” 1912–1916</i>	47
Joanna Modrzejewska–Leśniewska, <i>W poszukiwaniu ziemi obiecanej — emigracja muzułmanów z Indii do Afganistanu w 1920 r.</i>	61
Wojciech Materski, <i>Republika Dalekiego Wschodu (1920–1922) — bolszewicki „manewr opóźniający”</i>	71
Elżbieta Potocka, <i>Polityczne i militarne aspekty przystąpienia Związku Radzieckiego do wojny z Japonią</i>	93
Piotr Ostaszewski, <i>Problem koordynacji polityki Stanów Zjednoczonych wobec Chin w latach 1944–1945 (Spór ambasadora Patricka J. Hurleya z personelem amerykańskiej służby dyplomatycznej w Chinach)</i>	113
Krzysztof Michałek, <i>Wyciąg z czasem prezydenta Trumana: czy pośpiech związany z uznaniem państwa Izrael w 1948 r. był uzasadniony?</i>	135
Nguyen Thanh Giang, <i>Oddziaływanie XX Zjazdu KPZR na wydarzenia polityczne w Wietnamie Północnym w latach 1950–1960</i>	149
Jie–Hyun Lim, <i>Socjalizm, ale jaki...? Ideologia mobilizacji ludu w procesie modernizacji w Azji Wschodniej</i>	163
Karin Tomala, <i>Rozwój demograficzny Chin w XX wieku</i>	177
Adam Koseski, <i>Polacy w Armenii. Problematyka kwerendy i główne kierunki badań</i>	193
Jacek Knopek, <i>Przemiany zbiorowości polonijnych w Azji</i>	203

PRZEGLĄD BADAŃ

Jacek Kobus, <i>Historiografia japońska a Polska — wstępny szkic przedmiotu</i>	221
---	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

„Azja —Pacyfik” 1998 — Wiesław Olszewski	231
<i>China and Japan, History, trends and prospects</i> — Robert Jakimowicz	233
Ewa Pałasz–Rutkowska, <i>Polityka Japonii wobec Polski 1918–1941</i> — Marian Leczyk	243
Bohdan Góralczyk, <i>Pekińska wiosna 1989 r. Początki ruchu demokratycznego w Chinach</i> — Krzysztof Gawlikowski	247

ŻYCIE NAUKOWE

Jacek Kobus, <i>Symposium „Chiny u progu XXI wieku”</i>	257
---	-----

Wśród naszych autorów m.in.:

Prof. dr hab. Krzysztof Byrski, Instytut Orientalistyki Uniwersytetu Warszawskiego

Prof. dr hab. Janusz Danecki, Instytut Orientalistyki Uniwersytetu Warszawskiego

Dr hab. Krzysztof Gawlikowski, docent w Instytucie Studiów Politycznych PAN w Warszawie

Dr Robert Jakimowicz, adiunkt w Instytucie Nauk Politycznych Akademii Ekonomicznej w Krakowie

Dr Jacek Knopek, adiunkt w Instytucie Nauk Politycznych Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy

Mgr Jacek Kobus, doktorant w Szkole Nauk Społecznych przy Instytucie Filozofii i Socjologii PAN w Warszawie

Prof. dr hab. Adam Koseski, Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusk

Dr Zbigniew Kwiecień, adiunkt w Ośrodku Studiów Amerykańskich Uniwersytetu Warszawskiego

Prof. dr hab. Marian Leczyk, Instytut Historii Uniwersytetu w Białymstoku

Prof. dr hab. Wojciech Materski, Instytut Studiów Politycznych PAN w Warszawie

Prof. dr hab. Krzysztof Michałek, Ośrodek Studiów Amerykańskich Uniwersytetu Warszawskiego

Prof. dr hab. Wiesław Olszewski, Instytut Historii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu

Dr Piotr Ostaszewski, adiunkt w Ośrodku Studiów Amerykańskich Uniwersytetu Warszawskiego

O. dr Jerzy Skrabania, Wydawnictwo Księży Werbistów „Verbinum” w Warszawie

Prof. dr hab. Karin Tomala, Zakład Krajów Pozaeuropejskich PAN w Warszawie

Wydawnictwo Instytutu Historii PAN informuje, iż w latach 1998–1999 wydało samodzielnie lub w koedycji następujące pozycje:

1. *Słownik historyczno-geograficzny województwa plockiego w średniowieczu*, red. Antoni Gąsiorowski, t. 3, z. 3, oprac. Anna Borkiewicz-Celińska, IH PAN, Warszawa 1998.
2. Aleksandra Leinwand, *Sztuka w służbie utopii. O funkcjach politycznych i propagandowych sztuk plastycznych w Rosji Radzieckiej lat 1917–1922*, IH PAN i MWSH-P, Warszawa 1998.
3. Maria Nowak-Kielbikowa, *Konstanty Skirmunt, polityk i dyplomata*, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1998.
4. Anna Landau-Czajka, *W jednym stali domu. Koncepcje rozwiązania kwestii żydowskiej w publicystyce polskiej lat 1933–1939*, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1998.
5. *Warszawa w dziejach Polski. Materiały sesji naukowej...*, red. Marian M. Drozdowski, IH PAN, Warszawa 1998.
6. Maria Czeppe, *Kamaryla Pana z Dukli. Kształtowanie się obozu politycznego Jerzego Augusta Mniszcha 1750–1763*, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1998.
7. Małgorzata Wilska, *Blazen na dworze Jagiellonów*, Wyd. Neriton, IH PAN, Komitet Nauk Historycznych, Warszawa 1998.
8. Jan Żaryn, *Stolica Apostolska wobec Polski i Polaków w latach 1944–1958 w świetle materiałów ambasady RP przy Watykanie (wybór dokumentów)*, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1998.
9. Ewa Kowalska, *Przeżyć, aby wrócić! Polscy zesłańcy lat 1940–1941 w ZSRR i ich losy do roku 1946*, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1998.
10. Jacek Tebinka, *Polityka brytyjska wobec problemu granicy polsko-radzieckiej 1939–1945*, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1998.
11. *Wojciech Korfanty w Sejmie II Rzeczypospolitej (1919–1927). Zbiór wystąpień parlamentarnych*. Oprac. Helena Karczyńska, wprowadzenie Andrzej Ajnenkiel, Helena Karczyńska, IH PAN i Biblioteka Sejmowa, Warszawa 1998.
12. Cezary Lusiński, *Rzeczpospolita a Polonia 1922–1939. Geneza i działalność Rady Organizacyjnej Polaków z Zagranicy i Światowego Związku Polaków z Zagranicy*, IH PAN, Warszawa 1998.
13. Juliusz Bogdan Deczkowski — „Laudański”, *Wspomnienia żołnierza baonu AK „Zośka”*, IH PAN, Warszawa 1998.
14. Anna Laszuk, *Zaścianki i królewsczyzny — struktura własności ziemskiej w województwie podlaskim w drugiej połowie XVII wieku*, Prace Białostockiego Towarzystwa Naukowego, IH PAN, Warszawa 1998.
15. Benedykt Ziółkowski, *Batalion Armii Krajowej „Łukasiński”*, IH PAN, Warszawa 1998.
16. *Polska 1944/45–1989. Studia i materiały*, t. IV, red. Krystyna Kersten, IH PAN, Warszawa 1999.
17. Marek Andrzejewski, Hubert Rinklake, „To live, you have to be well-informed”. *Erich Brost*, IH PAN, Friedrich Ebert Foundation, Warszawa 1999.
18. *Atlas historyczny Polski. Województwo sieradzkie i województwo łęczyckie w II połowie XVI w.* (cz. 1 — Mapy szczegółowe, cz. 2 — Komentarze i indeksy), IH PAN, Warszawa 1999.
19. Daniel Boćkowski, *Czas nadziei. Obywatele Rzeczypospolitej Polskiej w ZSRR i opieka nad nimi placówek polskich w latach 1940–1943*, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1999.
20. Krzysztof Bracha, *Teolog, diabeł i zabobony. Świadectwo traktatu Mikołaja Magni z Jawora. De Superstitionibus (1405 r.)*, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1999.
21. Stanisław Bylina, *Kultura ludowa Polski i Słowiańszczyzny średniowiecznej*, MWSH-P w Łowiczu, IH PAN, Warszawa 1999.
22. Krzysztof Dunin-Łasowicz, *Francuska opinia publiczna wobec sprawy polskiej i Polaków w latach 1895–1914*, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1999.
23. Dawid Fajnhauz, *1863. Litwa i Białoruś*, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1999.
24. Joanna Gierowska-Kallaure, *Straż Kresowa i Zarząd Cywilny Ziem Wschodnich. Współdziałanie czy rywalizacja*, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1999.

25. Henryk Korczyk, *Działanie i recepcja Locarna 1927–1936*, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1999.
26. Grzegorz Kucharczyk, *Prusy, Rosja i kwestia polska w myśli politycznej Constantina Frantza 1817–1841*, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1999.
27. *Migracje 1945–1995. Migracje i społeczeństwo*, 3, red. naukowa Jan E. Zamojski, IH PAN, MWSH–P w Łowiczu, Wyd. Neriton, Warszawa 1999.
28. Jan Molenda, *Chłopi, naród, niepodległość. Kształtowanie się postaw narodowych i obywatelskich chłopów w Galicji i Królestwie Polskim w przededniu odrodzenia Polski*, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1999.
29. *Odrodzona Polska wśród sąsiadów 1918–1921*, red. naukowa Andrzej Koryn, IH PAN i MWSH–P w Łowiczu, Warszawa 1999.
30. *Polskie echa husytyzmu. Materiały z konferencji naukowej Kłodzko, 27–28 września 1996*, pod red. Stanisława Byliny i Ryszarda Gładkiewicza, IH PAN, Warszawa 1999.
31. *Przesiedlenie ludności polskiej z kresów wschodnich do Polski 1944–1947*, wybór, opracowanie i redakcja dokumentów Stanisław Ciesielski, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1999.
32. *Rok 1918. Odrodzona Polska w nowej Europie*, red. naukowa Andrzej Ajnenkiel, Wyd. Neriton i IH PAN, Warszawa 1999.
33. Stanisław Salmonowicz, *O rzemiośle recenzenta. Studia z warsztatu historyka*, IH PAN, Warszawa 1999.

W 2000 r. ukażą się m.in.:

1. *Imigranci i społeczeństwa przyjmujące: adaptacja?, integracja?, transformacja?*, pod red. Jana E. Zamojskiego.
2. Władysław Bulhak, *Dmowski, Rosja i kwestia polska*.
3. *Polska — Rosja. Rola polskich powstań narodowych w kształtowaniu wzajemnych wyobrażeń*, pod red. Tadeusza Epsteina.
4. Henryk Bulhak, *Polska — Francja. Z dziejów sojuszu w latach 1922–1939*.
5. Andrzej Karpiński, *Epidemie chorób zakaźnych w Rzeczypospolitej w XVI–XVIII w. i ich następstwa demograficzne, społeczne i polityczne*.
6. Zbigniew Romek, *Cenzura w PRL, relacje historyków*.
7. Jan Żaryn, *Stolica Apostolska wobec przełomowych wydarzeń w dziejach Kościoła w Polsce 1953–1958. Na podstawie materiałów Ambasady RP przy Watykanie. Wybór dokumentów*.
8. Henryk Lulewicz, *Rejestry podymnego Wielkiego Księstwa Litewskiego. Województwo trockie 1690*.
9. Andrzej Rachuba, *Rejestry podymnego Wielkiego Księstwa Litewskiego. Województwo brzeskie litewskie 1667–1690*.
10. *Migracje polityczne XX wieku*, pod red. Jana E. Zamojskiego.
11. *Fundacje i fundatorzy w średniowieczu i epoce nowożytnej*, pod red. Edwarda Opalińskiego.
12. Dariusz Jarosz, *Polacy a Stalinizm 1948–1956*.
13. *Słownik historyczno–geograficzny województwa plockiego w średniowieczu*, red. Antoni Gąsiorowski, t. 3, z. 4.
14. *Państwa narodowe Europy Środkowoschodniej w XX wieku*, red. Wiesław Balcerak.
15. *La Pologne et la Roumanie entre L'Est et L'Ouest (Moyen Âge et Temps Modernes) Colloque Polono–Roumain, Septembre 1999*, sous la red. Janusz Żarnowski.

Publikacje można zamawiać i nabywać w księgarniach naukowych i akademickich oraz bezpośrednio w wydawnictwach IH PAN i NERITON (Rynek Starego Miasta 29/31, pok. 45 i 33, tel. 831–02–61 w. 26 i 44, fax 831–36–42, e–mail: wydawnictwo@ihpan.edu.pl; neriton@ihpan.edu.pl)

Ceny w księgarniach są o ok. 30% wyższe od cen zbytu w Wydawnictwach. Jednocześnie informujemy, że nakład wielu tytułów jest już bliski wyczerpania.

We współpracy z Wydawnictwem DiG w 2000 r. ukażą się:

1. „Studia Źródłoznawcze”, t. 37 i 38.
2. *Bibliografia historii Polski XIX i XX w.*, t. 3: 1865–1918, cz. 1: *Materiały*, oprac. S. Sokołowska.
3. *Nowy kodeks dyplomatyczny Mazowsza*, t. 3, oprac. I. Sułkowska–Kuraszowa, S. Kuraś.

cena 15 zł